

Horgas Judit

KÉZBŐL KÉZBE

HORGAS BÉLA VERSÉHEZ

2018-12-05 | HORGAS BÉLA VERSÉHEZ, JEGYZET



APÁM KEZÉRŐL

*A kezéről sohasem tudtam írni,
elkéstem a kezével, élő szorításának dicsőségével,
a kezeiben verdeső lélekráncolatok térképeivel.*

*továbbcsietett, alig láttam igavonó kezét,
az ujjak mesterbuzgalmát egy sötét szög körül,
titkos fogásokat, kivált az összekulcsolást;
halott kezén még barna volt a bőr, mikor
kétoldalt a matracot súrolta, és tenyere
minden szerszámok nyelét elhagyta örökre.*

Kiskoromban, ha vendég érkezett, és át kellett adnom az ágyamat, vagy ha beteg voltam, a nagyszobában készítettek nekem fekhelyet két-három egymásra pakolt dunnából, szorosan szüleim franciaágya mellett. Alulról melegített a padlófűtés, belesüppedtem a vastag tollrétegbe, és ez egyszerre volt izgalmas és megnyugtató, mert apám lelógatta a bal kezét, a tenyerében éppen elfért az arcom, és moccanatlanul, türelmesen várta, hogy elaludjak. Felnőttként, amikor különféle kifacsart pózokban a saját gyerekeimet altattam, sokszor eszembe jutott, hogy biztos hamar elzsibbadt a karja, feszült a válla, és ugyanolyan óvatosan próbálhatta kihúzni az ujjait alólam, mint ahogy én ügyeskedtem, lélegzetvisszafojtva, lábujjhegyen egyensúlyozva – gyakorlott akrobata a családi cirkuszban.

„A kezéről sosem tudtam írni”, olvasom halott apám versében, amit halott apjáról írt, mintha egyenesen nekem szólna, az ő hangján hallom, van benne némi felmentés és kihívás is. Most már, hogy én is „elkéstem a kezével”, mert – ahogy az apja haldoklásáról szóló prózájában írja – „nem voltam elég okos, ügyes, erős, művelt, erőszakos, ravasz, szelíd, áldozatkész, türelmes, ötletes, hiába járatott iskolába, nem találtam meg a kijáratot”, most már tehát dolgom van vele, nem engedhetem el ilyen könnyen. Írnom kell a kezéről.

ilyenkor élt a keze

Szép keze volt, művészkéz, hosszú, erős ujjak, ovális körmök, a kézfejen barnán feszült a bőr, a tenyere halvány rózsaszín, festés után terpentinnel dörzsölte, kefével súrolta, hogy tiszta legyen. Kényes volt a kezére, talán büszke is, hogy nem „igavonó kéz”, mint az apjáé, hogy az ő kezét nem szerszámok törték fel, pedig ötvenhat nyarán, amikor technikus diplomával egy falu villamosításán dolgozó brigádban gödröt ásattak vele, még nagyon is ott volt ez a

lehetőség, de maga mögött hagyta, előre tört – és aztán egy életen át nyugtalanította, hogy más utat járt be, az első generációs értelmiségi büszkesége keveredett az önváddal, hogy „végül is más pályára fordultam, mint amit szerettek volna nekem”. Rajzolni, festeni, kalligrafikus betűket húzni, padon kuporogva vagy az erkélyre tett nyugágyban hátra dőlve félbehajtott papírokra körmölni, jenga és scrabble darabokat gondosan egymás mellé helyezni – ezt szerette, ilyenkor élt a keze, de ferdén verte be a szöveget, és a konyhafiók mélyén rejlő ócska szerszámokra hivatkozott, ha meg kellett volna javítani valamit. Ezekkel nem lehet, legyintett, aztán ha nekiveselkedve olykor mégis összebuherált valamit, a szakemberek később elszörnyedve nézték, neveltünk ezen, mert tudtuk, hogy a keze mennyi mindenre jó, mennyi minden másra, és ha nem is őrzi az apja ügyességét, aki hulladékfából állatokat faragott az unokáinak, a rajzain ugyanazok a formák jelennek meg, a verseiben, meséiben az a ló formájú kutya üget, amit ötven évvel ezelőtt nagyapám csiszolt selymes-finomra a maga kezével.

Az unokák ringatására saját módszert fejlesztett ki, saját bevallása szerint a könyökhajlatából sugárzó, varázslatos erő hatására merültek álomba, ez mindig bevált, arcukat fúrták abba a hajlatba, hasukat a tenyerén tartotta, úgy emelte őket, szorította magához, s ahogy nőttek, és lábra álltak, a kezébe kapaszkodva járták az Akastyán-hegyet, mentek a mászófához, a messzi játszótérhez. A *Vetés* című versében Luca lányommal lépked a hegyen: „Előttünk árnyaink botlottak az enyém / hirtelen / akárha apámé lett volna”, az árny sapkás, görnyedt formát ölt, pontosan olyat, ahogy a nagyapámra emlékszem, a napsütésben hunyorogva állt a kerti úton, minket várt, fénykép is készült róla, de hogy azért emlékszem rá így, mert a fényképen láttam, vagy a versben olvastam, vagy valóban megmaradt a fejemben, már nem tudom, versbéli apám előtt tehát ott áll versbéli nagyapám árnya, és akkor a gyerek kezét „egy pillanatra átengedem a kezébe/ örült / ahogy kilencvenéves / korában az ember ha már régóta halott”.

Amikor egyre nehezebben járt, már ő kereste a kezemet. Az utolsó hetekben napokban, amikor ágyból, fotelből, székből emeltem, öleltem magamhoz, biztattam, hogy összekulcsolt kezével szorítson, és éjszaka, amikor nyugtalanul matató kezét lefogtam, az ágy mellé kuporodva, pontosan ott, ahol negyven évvel korábban a

tenyerébe hajtottam az arcom, arra gondoltam, hogy ha eljön az alkalom, ha egyszer majd én is sétálhatok a hegyen úgy, ahogy ő, ha sikerül felidézniem az árnyát, ha megismerem, ha velem is megtörténik, én is átengedem majd a kezébe, és örülni fog, tudom.

kép | shutterstock.com